

Н. С. Хрущевс денна жопаш

Партийни конференш
улча хана, ССКП райко-
ийн состав харжа еза рай-
ийн а, боахама а балхаш
а шоай дика болх хьа
йташ хинича коммунистех
ийкомийн состава членаш
айрра харжа мегарг ба
шоай дикача балхача бел-
лабняна нохийн а глал-
ай а. Ма-могта националь-
кадрацха чоагтге еза
ийртийн организаци.

Дж. Рестон. Мишта хурдо-
ш санна хет Н. С. Хрущевна
ветски Союз а б'арчча хъ-
щача дуне а х'лазчул т'е-
арга 40 шу даьлча?

Москва, Кремль.
18 Октября 1957 г.

„Нью-Йорк Таймс“ яхача американски газета кертерча дипломатически корреспондента Дж. Рестоно хаттарашта

Н. С. Хрущевс денна жопа

(Дилоходлар).
(Долалур 1-ча оагон тла да).

Н. С. Хрущев. Хю ха герт Советски Союз а бйрча хыйндача дуне а 40 шу даула-ча сона мишта хурдолаш сан-на хет. 40 шу вай хувацуну долча дунен тла кизга ха иш. Бакьда аьлча, хала-м да ис-торес еттаргйола еррига голаш халхех а йовза, цхьабакьда дегадара юкьарча генеральни линех-м оалдуурда. Машаре хьал эттача, 40 шерал киз-гача хана, вай мехкаш дега-ахара, темпий эргалонга, дил-лача, цхьан оага сик промыш-ленини юртбоахамани продук-ци хьакьарча Советски Союз-о Американ Виагхикийтта Штаташ гаьнна тлехьа ютар-гья, нагахь санна уж капита-листически ноакча дегайоа-гартыла. Тха мехка хланар-чул гаьнна лажденна хурда производительни нязиш, шор-та тайп-тайпара дола товараш а продукт а арахеца торо-наш хурга, иш махулла лондаш хурда кхьаьгама ди, хлана аьлча лоарххьама де-гайоагартда илма а техника а. Лоаща аьлча, тха мехка де-гайор лалаша хурда ком-мунистически общество хьа-лхар болча марксистски-лен-нински хьаьмага хьаьжа.

Цу хана дунен чухь хурдо-лач хуваьмех аьлча, нагахь санна халкышта агресивн нязиш юхатоха а мета, термоя-дерни тлехьа узарленех дуне муька хуле, бизаца тешамаца ала иш а вахар масса йолча оагйоракча дегайоагаш, ада-маш прогрессан новьта бок-ка гйа луваш гйорда аьнна. Дунен тла хурдола хуваьмаш шой хана шой теоретически йоаошакча чухь Маркса, Эн-гельса, Ленина дийгача тай-пара лешта хурда. Тхо, ком-мунисташ, кйорггта теша да марксистски-леннински хьаьм кйорбар хилар. Аз уйла еьох, хланз дукхал дола ада-машта кьаьгта гуш ба цу хьа-ма вахарча бокька няз.

Дж. Рестоно. Хьалхьа гуш вий Хю, хланзар политичес-ки кортамукьал дукхал йа-ра йола шун мехкара политик-ка тлехьа тйагоагаша шин тлехьа тйагоагаша хана шун мехка чухь идея маьрша аха иш йола докька лагйа, тайп-тайпарча кхетадерий йокька кортамукьал хурт хилар? Ишт-та хуртолаш хети Хьона тлехьа тйагоагаша шин тлехьа тйагоагаша Советски Союз кий?

Н. С. Хрущев. Хю цу хатта-раш теша ду Хю марксист-ски-леннински теория геттара во доваш хиларак, Вешта, Хю-м цу теория дукхал кьуваш а ма вий. Дикягйа йомал из теория тлехьа шуна дукхал цу кьуваш саца мегар Хю, иштта ца хуле а, из кьовсам дикягйа боваргбар.

Марксистски-леннински хьа-ма юхачох социалистически общество цун институташ де-гайрца, цун общество оаг де-гайрца, цун культура ла-хьаьларца, нах керда мораль йолаш хкетарца, кхьаьгем-хошкяра цар хьаьлаха док-ий хламаш даьаха гйертча моагйагашта дукхал, е вай мехка вахара юкье тайп-тай-пара влштлехьа доаца гула-кхаш юкье даьа гйертшарца дукхал хланз хланза яргйо-аца, пачаьхалкен дукхьаца органни ушаш хилар дйадар-да. Тха общество коммуниста-стаде кьаьчаца, общество тлехьа вахар йалашдара аша, масала, промышленность, юрта боахам, культура, хьал-торо, иштта кхьа дара а дегадара аша институташ мара юсар-гья. Хланз а яц тха эксплуа-таторски классаш, хьаьта тлехьа кхьаькх а классаш хур-гьяц, цхьаькх а классаш хур-голаш хургьяц. Коммунизм эттача хургья йиза йола кор-тамукьал, вошал, общество берригача наьха кхетарра бокьо. Бакьда, вай шинне кор-тамукьалх тайп-тайпара кхе-там ба.

Масса шу да Хю, г-н Рес-тоно. Дж. Рестоно. Шовдкье баркй шу да.

Н. С. Хрущев. Аз еча уйлах, коммунистически общество хьаьлгача ваха Хю кхурьда, тлехьа социализм толажар хилар йаьха тлехьа кхетадара даьаболам хурьба хьона. Хе-таргач цу хана социализма дукхал кьувсарча аьнна со-циализм баьхан чйагйа кьув-сачи вола сак хинна дйаоттарг-

ва Хю, тлехьа тйагйа хургья Хьона марксистски-леннински даькьала лоарххьа хьалхал а йаьха ца кхетабарак.

Со теш, марксист во кхетаду аьнна аз Хьайга алаьрах, Хю сайна эгиза ваханза хиларак? Е цунах а хьа хоаставар лер-хийтеш?

Дж. Рестоно. Со вйалла эгиза а ваьаьац, г-н Хрущев, цхьа-бакьда цунах е хоаставар а ларцйац аз, хлана аьлча сона кизига дукхалга ха дезар из йилма. Цхьабакьда, хурдола-чох чйагйа тешаш цо хилар теркам а беш, ала безам бар са, Советски йаьдала 40 шу даьнначул тлехьагйа, шун мех-каьча наьха материальни хьал-таро лоарххьама тоаяннача хана, тхона вйалла кхеталац шой мехка йокьхалга йола кор-тамукьале оаш ца, магйтар. Масала, хлана аха беза шун пошташ, писателаш, музы-канташ шой болх беш цхьан готтача такьгйа тла гйолла? Оаха кхеталац, масала, Нью-Йорке «Правда» газета аша иш хлана я са, амма са «кол-легий хлана яц укхава «Нью-Йорк таймс» газет аша иш? Аз юха а ях, из гулакх дук-халга а кхеталуш дац, шой хурдолач геттара чйагйа тешаш цо хилар лархьича.

Н. С. Хрущев. Цьа, даьле, США-ра гулакхаш гаьнна йа дувцача тайпара дац. США-а прогрессивни печата тайп-тай-пара кйизаш да йокькам беш. Шоларгйа даьле, советски нах шун газеташ хлана ййац аха-чох, саго шийна дезар эц. Тха нах американски газеташ дук-ка ешаш а бац. Оаха яьхьаца беша шун газеташ яьдешар Советски Союз етташ мара бац. Из-м ховш ма-дий Совет-ски нах бакьдар дега, шой вахар дикягйа вйагйагйолара а, дунен тлара гулакхаш цле-нагйа кхетадара а гйо дегрдо-ла, хьаькьала а сина а сало-цам бергбола дика «даар» де-га. Нагахь санна шун газе-таш дувце, царна тла дукха харидарашан дезинформаци-еши. Сена могадереда оаха уж тхояй дешархоташ!

Тха безам ба тхояй халкьа дикьа продукция тла, хьаьта цу продукция юкье нах тувла а ца беш, чухарчей араьарчен гулакхех дикягйа кхетаберг-бола газеташ журналисти тла а.

Советски писателеш поэте-хьа долчох, бйагйагуча, беша, Хьона цар творчески болх вйалла бовза а бовзац мотт сона.

Дж. Рестоно. Польшера гула-кхаш сов гаьна даьннад, аьнна, хетий Хьона? Вйалла а Хю сатем боабой дар?

Н. С. Хрущев. Польша — суверенни, ший лоаьам йола пачаьхалкьа я, хьаьта цгичага мехка а социализм хьаьларца гулакх а кулгалде халкьо оттаь ший правительство а я, ший пачаьхалкенни политичес-кий кулгалхой а ба. Оаха мо-аршал а лу царна, хьаьта цар толаьамш дахар а лов тхона. Польши халкьо оттаьлх поьр-дывш йоаьа гйертча цхьаболча наха цухьал польски прави-тельство лоаттабу кьовсам — мехка демократически лардаш чйагйагйа тлехьа лоаттабу кьовсам ба. Хьаьта из кьов-сам Польшен дукхалга болча кхьаьгемхоша бакьбеш а хьаьлгача а ба. Цу кьовсама дукхал латтараш, бокьонца аьлча, реакционни буржуаен агенташ а ба; хьаьта польски халкьа хьаьташ даьадоагаш а бац. Гулакхаш тоадарац, кхьаь дйахо шой социалистичес-кий пачаьхалкьа дегайрар то-лаьамш дахара тоьала майра а, говза а я Польши правитель-ство а польски вйагйагйагйа болхлой парти а. Тхояй оа-гйора тхо-м бокьонца ший мехка социализм хьаьлхеш долча польски халкьагаьха, Польши вйагйагйагйагйа болхлой партегакча да. Тхо теш цхьанна а ший социа-листически коталонаш дйа-лур — йоьаьаца польски хал-кьаь.

Дж. Рестоно. Нагахь санна Германи дукхьаца хана ййкьа хуле, керда Гитлер гуна а ваьнна, ший халкьага нязица мара вай мохк вйагйагйагйа иш й аьнна кхьаькарал де ве-харгйи — хьогй цу гулакхо? Советски Союз — Венгренец Милхбулен Германен лелаш-ьяча политик дукхалга пайда Финляндия Австрен лелаш-ьяча политик баьннаб аьнна хетий Хьона?

Н. С. Хрущев. Хьалхалга жоп лурда аз хьалхарча хаттара.

Из ши хаттар цхьаттарра хила йиш йолаш дац. Керда Гитлер гучавалара хьаьхьа йа аха-чох, из-м хланзех а гучаваян-на хила мег. Йокька башхал-ий Гитлеран Аденауэри юкье? Аденауэра а леладу, Гитлера санна, нязиш ду гулакхаш. Бакьда, цо хланз йомаян ца хила мег Гитлера лелаш еррига терминологи. Цьаь а кьд а, хланзех а чйагйа кхьаьгемш ба Милхбузен Германе хьалха хинна гитлеровски генералаш, хьаьта царех цхьа генерал Шпейдель НАТО-н кулгал деча моттигех цац дйалаьа а вайга. Хьона бйагйагуча беша, Милх-бузен Германе керда Гитлер хланзех а гучаваянна а хила мег, хьаьта цу гулакхо сатинья хилийташ. Бакьда, хланз ар кхьаьла зама я: Гитлера лелад-дар лелалурдац Аденауэра. Хлана аьлча, ерригача Герма-нен «жолалгйа дола даьта» — социалистически мохк ба.

Милхбузен Германен адамашта йиьеннаш ций йонха исторен-ча. Кхьча тайпара а хланз Со-ветски Союз, Польша, Чехосло-ваки. Хланз дерригача адамий кхоаьлагйа даьта социалистичес-кий общество толаьма хьаьлхеш да. Милхбузен Германера гула-кхаш тхона, новька даьле а, исторй «кхьаьхурдоагаша хов тхона». Ший хана Гитлер кураьаш еш вар, Урале кхоа-чаргва ше яхаш. Хланз, нагахь хана Аденауэри молагйа эене гулакхаш де воле, дукха кхьаьхьа дегац из соьае, ший дозвол ара а ца воальтиш.

Машар безаца адамашта новька я Милхбузен Германи герзаца кийчарча, политика, новька да цгича реваншизм йоаржар. Кхьа чйагйагйа из новька хила дега француза-ш, англичана, бельгийша-ш, голландша-ш, датчана-ш тхьабараша а, цу мехкий правительство германски милитаризм юхаметтаоттар-го ду политика тейайоьа. Тхона дезар цхьан кхьаьгемш ба Милхбузен Германе уж тай-па гулакхаш дегаьаьхар со-даьт да. Тхо из гулакхаш де-герт хинна, хьаьта кхьа дйахо де герттар долаш а да, бакь-да Милхбузен мехкий милитар-истски нязиш, хьаьта кхьаьс-та США-си могаду Милхбу-зен Германе милитаристски нязиш дегадар. Из тхона новька да, бакьда вйалла кхерам кхе-рац тхо цунах, хлана аьлча молагйа керда авантюри-йаьл агресивни нязиш дох-дала нязиш болаш да тхо. Гер-мански милитаризм реванши-змаь дукхал да машар бе-аьш дола деррига адамаш, хьаьта немекши халкьа кхет-аьмергйа дола адамаш а. Тхо шек да американски халкьа хьа германски милитаризм юхамет-таоттарга дукхал хурхиларак. Финляндия Австрия мо дол-ча капиталистически мехкаш-цен Германски Демократичес-кий республика Венгрия мо дол-ча социалистически мехкаш-цен лелача гулакхий хьаьхьа, хе-таргакча, цу мехкий шой пра-вительствош дикягйа лурда цу деша жопа.

Дж. Рестоно. Коммунистичес-кий печата органаш дерригача дунен тла дукхал юьц иштта цйа йола «Венгрен урок». Фуд из? Советски Союз цу бйь мехкаш лелача гулакхий политикан хьаьхьа хаттар деш, аз дувсараш цу мехкий чухьара гулакхаш доацаш, царца йола советски правитель-ство политика я. Цхьан оагйоракча, Финляндия Австрен дерригача дунен тлара гулакхаш а пайдане дола гулакхаш бйагйагйа тхона. Цхьабакьда, Милхбулен Германен Венг-ренен Советски Союз кхьча тайпара дола гулакхаш леладу.

Н. С. Хрущев. Вйалла тама-гйа хана дац Германски Демократический Республика-ция, Венгренен е кхьча тай-пара, Финляндия Австрен, е кхьаьлхо капиталистически пачаьхалкеннен леладараш санна дола гулакхаш Советски Союз ца леладар. Деррига со-циалистически мехкаш цхьа-тарца йолча уйлашца вйаьш дувзденна да, ваьжий социа-листически гулакхаш вйаьш леладеш да. Цар масса хана а масса хламана а вежараша санна гйо — новькостал ду вйа-ший, гйо де кийча а да уж. Вен-грен правительство тоаьшарца гйо дехарх нах бовьрболла-шех а юха тлехьаьша доьла-нз тхо, хьаьта Венгрен бол-хлой классаш кхьаьгеман ахар-хоштен контрреволюционий йоа-хьар венгерски адамаша аьха социалистически коталонаш ло-

раьран гйо а дир, социализм моагйагйа Венгрен кхьаьгем-хошкяра уж коталонаш дйаьха гйиргача хана. Хланз тхона дика а хет Венгри дегаьаьча тайпара дегаьаьгаш хилар а кортамукьен ший лоаьаьхен йола венгерски кхьаьгемхой социалистически пачаьхалкьа чйагйагйа латтар а.

Тхона дика хетт, Милхбулен Германе араьхара тйабена ца тоам болча хана, цгича бок-кьонца дола хатар ца далар. Бакьда, нагахь санна тоаьш-кара гйо ешаш моттиг хинна-ларе, оаха дегр-м дар гйо Гер-мански Демократический Рес-публикан болхлой класс а, кхьаьгемхошта а, хлана аьлча тхо масса хана а кийча да ве-жарий социалистически пача-хьалкьенна гйо де.

Дж. Рестоно. Малагйа хува-маш хиннац Вашингтонан «Мо-сквенен юкьерча гулакхий Же-невски конференце прези-дент Эйзенхауэри г-н Хрущев вйагйагйагйагйа хана денз?

Н. С. Хрущев. 1955 шеран хиннач аьц правительство Керте латтарий Жедевски сове-щаний хинначул, тлехьагйа денз гучаьлар дунен мехкашта юкьерча кхокхаденна гулакхаш лоарххьама кйадден а лагйа. Тайп-тайпара общественни системаш йола пачаьхалкь-наш цхьан аха иш кйаьла идеяш адамаша дикьа кхетай-р. Из-м ховш а ма дий. Ада-мий безам бакьдар тйом хьара халданза кхерам теша дола гулакхаш озаденнача мехкаш-тйа юкье даьа. Тайп-тайпара пачаьхалкьенни правитель-ствош, эггара хьалха СССР-ен США-н правительствош декха-ригйа ар махуллаш из тенден-ци дегаьаьра гйоде, юха тлехьа-каьха, «шийлача тема» воча деношка адамаш ца дахитйа.

Советски Союз, ший оагйон-гаьхара, цхьаьшанена тлехьа шоларгйа дар деш ханайи цу наькьа тла йолла, дерригача дунен тлара машар а, юкьара кхерам а лорая иш хиларак адамаш тешаде гйерташ. Со-ветски пачаьхалкьенни кулгал-хой кхьча мехкаш ахар, тайп-тайпарча пачаьхалкьенни дукхьа парламентски прави-тельствош, общественни де-легаше Советски Союз ахар, герз дйаькхьара а, мехкашта юкьера кхокхаденна гулакхаш мелдара а, керда тйом хьара кхерам дйаькхьара а хьаькь-ча йола Советски Союз цле-на, конструктивни предложение-ш, дунен торговлен, йилман а культури а бузаьмаша, дегадара, туризм дегаьара Со-ветски Союз леладу бокьонца дола гулакхаш, кхьа а дукхьа хламаш а цу дерригача лиьирхлар пачаьхалкьеннаш юкьера теша чйагйагйа, шар-на юкье доттагйален цхьан кхьаьгемш гулакхаш дега-дар, дерригача адамаш машари кхерамзеш чйагйагйа а дар.

Сена жоп делар Милхбузе-на пачаьхалкьеннаш Советски Союз цу конструктивни ма-шар безаца гулакхаш? Бер-ригача шой шй гудьбар цар «Же-невен са» дохадара дукхал, кхьа дйахо а мехкашта юкьера гу-лакхаш тоадлар мелдара ду-хьа. Кьаьмай даьсса ца хилий-тара дукхал аз белгалоакхьар-да 1955 ш. декабрь бетта, веш-та аьлча Жедевски совешани хинна масеьж бутт ма баьла а, НАТО-н Совета сессе офи-циально кхьаькадар Атланти-чески блока мехкий эскера кер-тара герз атомни водородни герз хила дега аьнна. Цул тлехьагйагйа хана а Милхбузен пачаьхалкьеннаш дйаькхьар уж гулакхаш. США йолаьлар кхьча мехкий территория тла атомни герзаца кийденна эскар уьттаде Англена амери-кански ракетни герз лурда аьнна дош делар, Милхбузен Германи ядерни термоядерни герзаца кийчар доладер.

Тешаьме ала мегаргйа Же-невал тлехьагйа машара гула-кхаш мехкашта юкьера кхокхад-енна гулакхаш мелдларий деррига а Милхбузен пача-хьалкьенни позиция, кьаьс-та США-н Англена, Францени позиция дувзденна, дар аьнна. Амма цу пачаьхалкьен-ний гулакхаш баьхан долаш тлехьаьра ший шера адамашта дукхьаца а дерригача дунен тла тйом хьара кхерам тессар. Алжире Францес кьаьбаь тйом, Англия, Францни, Израили Египтаь кьиза латар, Венгренна контрреволюционни мя-теж кийчар а гйоттар а, Йеменен Оманен Англес лелад-даьт тема гулакхаш, Юкьерчен Милхбулен мехкий бакьда хала да из истебакьа.

чухьарча гулакхашта юкье-гйоттара дукхал кхелла кхоло-лар хинна дйаьтта Йордане хинна гулакхаш, ший лоаьаьхен йолча пачаьхалкьенна Сирен баь политически а тема а нязи-ш юкьам и. кх. д. а. иштта цйа йола «Даллеса — Эйзенхауэра доктрина» США-с кхьаькаьр — цу дерригача агресивни гула-кхашта бехке ар Советски Со-юз яц.

Иштта да бакьдараш, хьаьта цу бакьдарашта тйера вала йиш а яц.

Тха бокьо яц тлехьарча хана дунен тла кердача тема кхерам гучаьбьаннагйа лажьа-де. Оаха дувар ший лоаьаьхен йолча пачаьхалкьенна — Си-рийски республикаца — прово-каций, аскерамен, шантажен кампани лелар да.

Хьогй ала безам бар са, гос-подин Рестоно: нагахь санна агресивни нязиш юха ца соье, цйаьхотта дола гулакхаш хила мег, Хьона ха дега, гос-подина Даллеса а американски правительствош кхьаьлхоца кулгалхоша а вахитйа Юкьерчен Милхбулен районе дукхал ха йоаьаш Гендерсон хилар. Из хинназ кхьча мех-каш санна Турце а. Ховш да малагйа гулакхаш дар Гендер-сон кхоачаш гйиртараш — из гйерттар ларбий мехкаш Си-рех латар вйагйагйагйа. Амма хлана, Гендерсона а кхьаьлхоца кулгалхошта а ларбий мехкий адамаш Сирех латаргдоаьалга гуча ма даьла а, империали-стий теркам Турцеша тла сеьаб, Сиреда агресивни тйом Турце-та кьаьбаьтар дукхал. Турцши правительствош ший эскар си-рийски дозвол тла доладьаь, хьаьта цу дозвол тла эскар тла-куьлар дйаьхьох а я.

Американски кулгалдеча гйо-зараша нязиьагйа тетт Турци цу керачеьа наькьа тла, цар дйа-дек Турцес США-на езаьш йоа-ц Сирен правительство йоа-ц, Сире США-н муьтаьба йоа-ц правительство, ларбий мехкаш США-н империалистий лаш хурдола политика лелайроьла правительство оттарар дукхал. Бокьонца из колонияльни лайл латталга хурдаг кхьча формех даьле а. Доал деш хур-гья французски а англиски империализм йоаьаш, ший кьиз-зал кйизагйагйа йоаца американ-ски империализм я.

Из да США-н империали-сташта дезар, цудухьа вар цу районе иштта чйагйа кхьаь-гаш Гендерсон а.

Цу гулакхаш кхьа а тешаву, империалистически нязиш мохк дйаьларца йола шой уйлаш чакхьаьра дукхал молагйа а эене дола гулакхаш лелаче кийча долга. США-н цхьаболча пачаьхалкьен кулгалхоша дук-кьаца а шой кьаьмаьлаш дола а ду, юха а социет адамашта машари салолан бешаш долча дйаьла кхьаькаьра. Нах хьаьла-шакша шой кьаьмаьлашца дув-чар цац долаш, кхьаьдола гула-кхаш леладу цар. Ма сийдош-ца доаь цар шоаш леладу гу-лакхаш!

Политически гулакхаш кье-лизгйа доваьш болча нах хьаь-лашкя коммунисташ бйехье гйерташ дукхьаца буржуа-ний кийча я из герз ца леладар-на барт беш муьт яьде, цхьа-бакьда, машар безаца халкьа-ша хьал а лоаьаш оаха тлехьа-харах хлама оалаш яц «Милх-бузен дуне» аьнна цйа йоакь-каца керте латар держараш.

Герз леладар дйаькхьарна вай шин мехкани ерригача сий-лах-йокьхьаца державашен юкье барт бар чйагйагйагйа разьа хиларца дйаьхьар дунен масса мйангашкарча простой нах, пачаьхалкьеннашта юкье-ра гулакхаш шера леладарна дерригача мехкаш а халкьаш а чйагйа машар болаш даьара нийж хьабеларгбар.

Дж. Рестоно. Йа аьннача тай-пара, Даллеса Гендерсона де дезаш тйагйагйагйагйа хьаьхьа, са хатта безам бар, хой хьох Советски правительствошна цар фу йоаь, хьаьта йа хланз дийа-ца тайпара а дий хьох из?

Н. С. Хрущев. Г-н Даллесага хатта йа. Ше кьаьмаьл деш каст-жаста даьла вуьцаш хул из, хьаьта цоаь дув а бия Ген-дерсона ше тйагйагйагйа фу дар аьнна бакьдар хьаьдуьца дега цо. Нагахь санна из бокьонца даьлах тешаш а вале, кьаьра дув биар ший хила безам а беце цо бакьдереда ше уж гу-лакхаш цунна тйаькаца хилар.

Дж. Рестоно. Из иштта даьле со чйагйагйагйагйа вале. Ер бакьдар даьла аьца безам бар са: Вест-Пойнт аьчаца тема академи ше кьона волаш деша

Нагахь санна Турцес Сирена дукхьала тйом болобий тлехьале цйаьхотта во хургья, Турцеша шийна а тлехьа. Цу сийгахь тема йокька цйа ял мег.

Оаха тхояй оагйонгаьхара де мел дезар ду, хланз лелача гу-лакхаша тйом болобарна тйаь-гарвоаьш. Кхетадеш да, гу-лакх тесса тха дйа иш ца хилар, хлана аьлча Юкьера Милхбулен Советски Союзанна геттара юхе я, хьаьта Турци тха лоаьаьа а я, тхоча дйаьхьа дозаву долаш а я. Тха безам бар уйла ца еш, авантюрист-гйа бакхьарах турцши прави-тельство лорая, хлана аьлча цу из кйагйагйагйагйа юкье а юга-ргья, цу юкьера аьла цуна хала а хурда.

Тйом хилар дукхалга дегаца США-н кулгалдеча гйозараша, кхьча тайпара массадолла хла-ма ду цу районе тйом гйоттабел гйерташ, хьаьта из Англене францезен цу тайпара гйоза-раш разьа доаьаш а дац. Ховш ма дий, дйаьхьа шера Англен-ни, Францени, Израилени прави-тельствош США правитель-ствош иштта да ца оалаш Егип-тана дукхьала тйом ба боло-баьла. Бакьда, США доал деш дола гйозараш шоашта ца ховш из хилар аьнна хетийта-м гйерттар. Цхьабакьда, дунен тла цхьаькх а цйаьхотта цох те-шам-м тешац.

Хланз берригаша а кьаь-га гуш да «Даллесе — Эйзен-хауэрен доктрина» фуй, «ваку-ум» хьаьлизар фуд. Из США-с аьхар кхоачаш ца дерашта ду-хьалара тйом ба.

Рарггарчен Юкьерчен Милх-буле тема нязиш доладерца сийлах-йокьхьаца державаша дйаькхьаро дунен цу районе кхокхаденна латта гулакхаш кйаддара лоарххьама гйодер-дар аьнна лоархйа оаха.

Машара гулакхаш цхьаькх а дикьа хлама дердоаца тема герзаь дара лооттеша кхьа дукхьала да тхо. Цунна дйаьз герзаьца кийчдалара гулакхаш кхьаьхьа масеьж дош ала бе-зам ба са.

Из гулакхаш масаьза а, дунен мехкашта юкьера лоарххьама-гйа долча гулакхаш цац ларь-хьад оаха, хлана аьлча, из кхоа-чашдича пачаьхалкьеннашта юкьера гулакхаш машара наькь тла гйорда е тема наькь тла гйорда цо хьаьхьаьш хиларак. Керда тйом болобар кхерам дйаькхьаьш пача-хьалкьеннашта юкьера гула-кхаш машарен вйаьш дозавиш дегадар йалашдеш тема гер-заьца кийчдалара гулакхаш кхоа-стагйа даьна даргдоаьш лоархй Советски правитель-ствош. Из кхоачашдеш кьаьс-таьна, Советски Союз цьа санна дукхьаца а деррига чу-заьца ший инициативах цу гулакхий хьаьхьаца предложе-неш йоаьаьш.

Ца тоам хулеа, хланзопла хьаьнача хана Милхбузен дер-жаваша герзаьца кийчдалара гулакхаш кьаьс-таьна бокьон-ца безам хилар хьаьгойтац, хьаьта атомни водородни герза хьаьхьаца цар дукхьал хьаьаьш, из ца леладанара шоаш разьа боаьилга. Совет-ски Союз хьаьш долчаца минота кийча я из герз ца леладар-на барт беш муьт яьде, цхьа-бакьда, машар безаца халкьа-ша хьал а лоаьаш оаха тлехьа-харах хлама оалаш яц «Милх-бузен дуне» аьнна цйа йоакь-каца керте латар держараш.

Герз леладар дйаькхьарна вай шин мехкани ерригача сий-лах-йокьхьаца державашен юкье барт бар чйагйагйа разьа хиларца дйаьхьар дунен масса мйангашкарча простой нах, пачаьхалкьеннашта юкье-ра гулакхаш шера леладарна дерригача мехкаш а халкьаш а чйагйа машар болаш даь

Сийлахь-боккача адамий тени В. И. Ленин жерте а волшш, турпалерча Коммунистический партес хьалхе а лелаш, Советски хьалкы дунен тла эггар хьалхара-хьалха Социалистический паччахьалкхе хьалха вай мехка, адамий дьахча исторенчух эггара нийсах долча Советски йаьдала, дерригача вахарчух малача сага нийсса бокьо а енна длаоттай хьалсаг.

Дунен цхьанна а капиталистический мехка йоацча тайпара, йизза вахара бокьо а Советски кхалсага.

Эрсий империализм латтача хана, цхьахь бокьо а йоацаш, цун йодтума кил дьахкача дерригача кьамий кхалнах Октябрьский революцияс яхькхача шой бокьонах бизза дай ба хлан шой вахара лелара. Из сийдола йоккха бокьо йаьдешча гулаккхх ца да дешар-йоазув.

Вай мехка Советски йаьдал эттача 40 шера, Коммунистический парти дам а хинна нахага дешийтарна йаьдешча йоккха терко еш. Тяхьабиза хинна вай готан-мангала мохк еза-йоккхача индустриен паччахьалкхе а яь длаоттабархар тарра, наха дешара а, вай мехка эшаш йола кадраш кийче а ладарло еш хиннац парти.

Паччахьа хана шой дешар-йоазув доаьш хинна СССР-а дерригача кийи а докххий а кьамий шой меттала дешар-йоазув долаш да хлан. Малача наха нийсса дешар ба кхалнах а. Лархила варгач Советски йаьдала дешарча кхьаб кхалнах: хьабкьалера йоазанхой, лораш, инженераш, йилманхой, общественни-политический деятелаш иштта кьибараш.

Хара шера миллиардашча лоархил болаш ахча длаухийт вай паччахьалкхено нахага дешара гулакхашча, цу даькье кхалнаха а.

Из ишта дала а, дегар хала да, кхалнахага дешийтар гулакх нокхаштен йаьдешча юкье эггара тлехьа латтала. Нокх-Паллгий дар мо элмгача кхьча кьамий дийша кхалнах бляньнешцен эзарнашцен лоархил беш хилча, нокх-Паллгий дийша баьнна кхалнах иттанешча лархил а бац.

Хланз вай дахача атомни заманчух, шлакха а адмий исторен чух да хиннаца тайпара адамий иразерча вахарах зиза тохаш, йоккхий белгалонаш ювлача турпалерча заман чух теркал ца деш дита йиш яц, кхалнахага да дешийтар санна дола тлехьадиса гулакх.

Артда вай, малаг да нокх-Паллгий кхалнаха ца дешара баьнан. Е шой деша безам боацаш бусал уж, а вахарчух таро йоацаш (даа-дубха ца хиларак) деша влштлехьа ца доалаш бусал уж? Басьдац, деша безам боацаш бус, аьлча, Дуккха а юваца йиш яц йинига деша безам а болш, из дас-нанас деша ца йохийташ йитаюха а хьабиллаб нокх-Паллгий

Чоагibe Нохч-Паллгий кхалнахага дешитара болх

молтигаш.

Хланз а дуккха нах ба вай-наха юкье, малача: наьхачоа нийсса кхалнаха бокьо хьалца отгиташ. Цар кхетадац, е царна кхетаде лац вай Советски Социалистический мехка чух, вахара бокьонга диллача, кхалсаган малача саган юкье эргало хила йиш йоацаш. Цар кхетаде деза, массе кьамий а, массе адамий-малача наьха а, кхалнаха а цхьа-тарна нийсо латташ йола революционни бокьо из хилар. Цар кхетаде деза из бокьо атта яькхача ца хилар. Вай мехка нийсон бокьо йоккхаш эзараш болча хьалхаш диках болча кьонгий ший йоахалча. Хьабта, вай нокх-Паллгий догмайра кьангий мел лийгаб цу бирсача тлем тла, тахан вайга хьабча вахара паргата вайга кхачийтар дьуьа Вай боккхийча нахах нагах сав вай, вай хьалхаш Советски йаьдал доккхаш, герз бе а доаллаш, цу кьовсамаш даькьа ца лоацаш. Хьабта, эхьа а дейндац цар йомеккадац ший. Мукьале йоацаш, шой дешар-йоазув кхьа йола культура йоацаш хинна-мукьалаьнна вай Давхен кьамаш: кагий а докххий а, шой вахар тоадеш-хьодеш, тлаьгагача тлехьен ираза а лард екхаш хьадоагйа укх шовьдкьа шера.

Цаькхача а кхьча кьамашта нийсса бокьо ца хинна вай нокх-Паллгий элмгача кьам, ший автономни а йолаш, ший мехка да а хинна, цлаьттар советски йаьдала еннача бокьонах.

Тяхьарча хана, цхьабиза болча кьамий моастагаш шой хана лелабача тийшача балхо вай мохк бокьо йоацаш бокьабар дубьа эшаш дац. Из ювш да дерригача дуненна а. Цхьабакьа, ала дешар да, тлехьарча шеракша нокх-Паллгий кьаман культура кхьча кьамий культурашта нийсса дегйа йиш йоацаш хинналга.

Иштта белгалдакхча деза, тахан вай партиен правительствон, СОКП XX-ча съезде шоашта хьалхашча оттадац сийлахь докххий дешараш бокьонца кхоачаш а деш, чоагйа уьла тлаьхитта хилар, культ лийнош йолча хана лийна.

на харцахьара гулакхаш цлендац дйа даьха, Ленинский кьамий политико ма яхара, вай лачаьхьалхен вахар а жоаттам а тоадарна. Цу гулакхаш ца да кьоваршой, гьабартой, нокхий, гьалгйа ишта кхьа кьамий а, бокьо йоацаш йохьа хинна, автономни юхоттар.

Ленински кьамий политика лелача коммунистический партес советски йаьдалон дерригача советски кьамашта санна, нанас деша ца йохийташ йитаюха а хьабиллаб нокх-Паллгий

халкьянна сийрдача кьоваршой — коммунизманга бола сийлахь-боккха нийт. Вай кьаман исторен чух йаьдешча боккха лоархил болаш ха я тахан вай дахаш яр. Тахан вай республика юхаметтаотташ, чоагйа докххий а, цунга хьабжа хала а, кьоваршой тлехьен сийдеш дувцарголаш а да вайна хьалхашча латта дешар. Ираза а даькьала а ва, цу дешарий лоархил а беш, цу кхоачаш дарна, халонах ба ца кьоваршой ший дерригача кьаманца цу кьовсамаш даькьа лоацаш вар.

Вайна хьалхашча латтача цу докххийча дешарех ца да вай кхалнахага дешийтар.

Ховш да, нокх-Паллгий кхалнах укх сакьате дешара гулакх кьамий кхалнахал тлехьа латтала. Уж кхьа кьамий кхалнаха дешара гулакх тлехьа хьабелга да, укх кастгача шерашча, кхоачашданза даргдоац вай сийлахь дарех цхьа дешар.

Ха дешар да, хланзольца вай мехка дешара гулакх хара сав ворх шера дийша хила везаш хинна дала, хланз правительствон оттадар нт шера дийша хила везаш хилар. Хланз аьлча, вай мехкара коммунизман гулакхаш денгар-денга мелдоал тоадларца а, чоагйагларца а, вай юртбоахамаш а промьшленностан а балхаш йаьдешча, чоагйа дегйа йоагйаш латт техника: механизация а, автоматизация а.

Дешанза воа саги из техникен вланий тарлурдугла.

Йаьдешча хала хурдар дешанза висача сага. Цудухьа цхьабакьа а сав дешанза виса йиш яц.

Иштта ала дешар да, кхалнах дешанза бола кьам цлаькхача а культуран гулакх кхьа кьамашта нийсдала йиш ца хилар.

Нокх-Паллгий кхалнахага да дешийтара кертера баьнан да, бусалба динга диллача кхалсагага дешийтар хьарам да яхаш, цхьаболча вайнаха юкье лела харц кхетам цу кхетамаш тлехьа а ваьнна, хабар дувцача сага хьа, нагах санна, нокх-Паллгийчух бусалба ди баьнанчул тлехьах, кхалнахага дешийта мегаргача аьнна, моллагича цхьан йаьдешча аьнна дала, из вай заманчух дувца эшаш ца хилар.

Цу йаьдешча заманчух таханарча вай заман хьал хиннадалер цар а могоггачар хьалнахага ца дешийтар. Цу ханарча набараш даьлчача бьабача дуненней, таханарча йилмо сийрдаькхача, кхьабкьамо хьодача дуненней юкьера яр йоацаш эргало я.

Тахан ала йиш яц: «Вай ворххле даьй а дешарах баь-

хабц, вайна а эшаш дешар», аьнна. Вай ханз дешара дешар массанена а тла латт, малача ваха а царна нийсса — кхалнаха а.

Йаьдешча нийса доацаш гулакх да, деша йаьдешча хьалкхе ма елла а, де ца дезар дергача цар аьле, дешара уж кьа а яьке цхьаболча даьша-ноаноша уж цлагйа йоховшар. Цу даьштен ноаноштен ха деза, ший докххийтар-доацача кхалсага, школе меттал, мячча хьа яле а гьалат докххийтар ца хилар. Хьабта, ээдий доацар де безам бар, вай даьша яьхача бьеса, тлоьргача чу йа йолле а во леларг хилар.

Дуккха молтигаш я. 6—7 класс йисте ма яькхча а дешар юкьах а дутац, даьша кхалбераш школера кьаьдешча. Цу даьшен ноаноштен уьла яц, из дарах мел доккха зулам ду цар эггара хьалха шой бера, тлехьа шой кьаманна, иштта ерригача советски общественна а а.

Из деча берий даьша харцахьа кхетаду вай заман вахар а хьал а. Царна хет, кхушш доагйа кхал бер деша ахьйтар эхь долаш мо. «Кхушш йоагйа а йоагйа масса дубьа хул?» оал.

Цар кхетаде деза, нагах цу ший лорадергдолача оамалах цар из кхейоя, школе деша ахарах йиш сий доьрг ца хилар.

Вай мехка, кхалсага тлаьгйа тайпан а цлен а сий доьш хинна во а, узьара а гулакхаш, кхалсаг школе дешаш яьгйа аьнна хинна цхьабакьа а молтиг яц. Хьабта, цхьанне цхьа дар-доацар артда яхаш, цох хьараш йе йиш яц даьй ноаной шой кхалберашча ца дешийташ.

Белгалдакхчанза даргача вай юртбашча, колхозашча, совхозашча кхалнахага дешийтараш лаьца бола агитациен пропаганда болх йаьдешча мела латташ хилар укх кастгача хана из чоагйе безаш хилар.

Дерригача вай сийлахь-йоккхача Давхен кьамашта нийсса ший йо а мехкош даькхача советски йаьдала еннача бокьонех мабоагйа пайда хьабиза беза вай элмгача нокх-Паллгий кьамом. Экономикан а, культуран а гулакхаш воай республика укх кастгача хана воай воаша долча лоаллахарча кьамашта санна, дерригача кьамашта а тлехьа хье еза вай.

Коммунизм оттарна дерригача советски адамашта, нийсса, нокх-Паллгий кхалнахага а сийлахь даьла лийтац, уж коммунистический идее кхьобарна, цаьхаддаш кьовсам лоаттабеш дешарийла а вай республика ерриг партиийни а, советски а, кхьа общественни а организацеш.

Из дешар долаш хила веза хара нокх-Паллгий

К. ЧАХКИЕВ.

М. Тумгоев

Даьх е!

Хьона гаьна со хиларак
Дог са хьонца тара дац,
Кьибаларак, гьелваларак,
Хьонцар кьаста сона лац.

Хьонцар кьаста веза аьлча
Со лерашта кьора верз.
Хьа доаьнал ара вайлач
Оаз ца йоагйаш соь са мерз.

Сай хьо хьамсар нана хилар
Сона вьалла диллуредат,
Хьонцар кьаста сона лац,
Дувцаш тамаш елга дац.

Мьожь лезиш, чов ца
ерзаш
Се цла валцца аз ха

Хьона юха гарза верзаш
Чоагйа бларг ла сийрда
боакх.

Керчу йолаш блеа уьла
Моастагй хьона гонах хьовз,
Хьа кьонгаьш, даьхь, фийла
Цо тлаьдана такилг довз.

Ший долларца со цо эце
Мах са геза келиг бац,
Хьа сий даькхча со

Дехаьн во! ва ала дац
Хьона гаьна со хиларак
Дог са хьонца тара дац,
Кьибаларак, гьелваларак,
Хьонцар кьаста сона лац.

Галаев Хьасан

Даьре коч

Тов хьо хьоза, даьре коч,
Балха сийле яькхачунга.
Ирча хет хьо, даьре коч,
Дер дайнача «баьречунга».

Малх мо леп хьо, даьре коч,
Хьийкьа ялат кхьедачунга.
Сий ма дац хьа, даьре коч,
Шийлач ийне ваьгачунга.

Бут мо кьог хьо, даьре коч,
Давхен гьиллош, хьалтешунга.
Чакхса доагй хьох, даьре коч,
Баллах моастагй ший

Жовхьар хет хьох, даьре коч,
Дешар хало йовшачунга.
Дог ма кхьард хьох, даьре коч,
Дешара букь бербаьчунга.

Да хьо доьш, даьре коч,
Сийлен орден лелочунга!
Вьаргаш лаз хьо вьаргашча
Дезала сов ваьнчачунга.

Тов хьо хьоза, даьре коч,
Балха сийле яькхачунга
Ирча хет хьо, даьре коч,
Дер дайнача «баьречунга».

Агитатора блокнот

ССКП-а Нокх-Паллгий обкома пропагандан а, агитациен а отдело кепла теа ара хийац тькоьагйа номер йола агитатора блокнот.

Цун тла язъь духхагйа йола статъь сийлахь-боккхача Октябрия 40 шу дызара хьабкьех я. «Октябрия шовьдкьа шу дызар» аьнна я, беседашта а, докладашта а лархила йола Э. Лина статъа. Цо хьаьгойт, пролетарски революцен лоархил советски йаьдал долча шерашча вай мехка хинна хуьцамаш, НПАССР-а кьаьхьегамхой а, халкьа боахам а хуьцабалара цифраш йолаю.

«Нефтеперерабаты в а ю и район дегйаьгйа» аьнна я Сталински райисполкома председател волча Н. Ф. Тонконогова статъа.

Гьиллош яра балха темпаш лакхъе аьнна я ССКП Шолжа-Гьали горкома секретарь волча Н. В. Симарина статъа, цу статъас дувц: Шолжа-Гьали тла нах чуле цленон дара гулакхех Октябриян хьалхарча социалистический яьха гьиллоштархьоша даьха толамаш, хьабта гьиллоштархьошта хьалха дешараш а оттаду цо.

Нокх-Паллгий Совнархоза дешара — курса комбината директор волча И. Сенченко блокнота оагйонаш тла Октябриян революци дерригача дунен исторенна а, адамий исторически кхела а мел лоархиле хиннай, цо биллача наькьа тла Европера а Азера а дуккха мехкаш даьнна хилар. Шолжа-Гьали а, Китай а, Албанен а нефтепереработчикнаш вланий яьду писмоьех лаьца а, чоагйа-луш латтача социалистический мехкашарча халкьашта юкьерча доттагйалах лаьца а дувц.

Сийлахь-боккхача Октябрия 40 шу дызара сийна дика наькьа баха йолча яьха «Октябрь нефтан» шоллагича бригадас партиен райкома а, райисполкома а цле байракх яькхьа. Цун кьаьхьегам гулакхаш дувц А. Патанов ший статъа тла.

Мехкашта юкьера темаш язду И. Плышвенес «Сийлахь-боккхача Октябрияс коротмукьа доьларна Малхбоален калхкий дог ура оттадар» аьнна.

КИНО

„Массанел дезагйа“

Хланз вай республике кино-театршча хьокхаш да 1957 шера Ленинградски киностудес арахийта «Массанел дезагйа» аьха кинофильм. Кино тла дувц колхоза вахарах а, цу вахара юкьерча кхоачам боацарех а. Кьаьстта белгалъяьха я кино тла колхоза председател Баьланов Роман а, цун сьесаг Ирина а, цун уьдеш Катъишев Семена а образаш.

Дувцилга йоацаш дикъа влштлехьа байкхабар «колхоза болх кьонча коммуниста, колхоза председател Баьланов Романас. Районе хьалхале лелачарех яр цо доал даь колхоз. Ираза а барттайна а дар Романа дезалара вахар а. Дуккха эзар цун ший сьесег (колхоза шофер Катъишев Семена йол) Ирина. Цхьанненна а моттацар Баьлановар цлагйа во доагйарда. Романа уьдеш, колхоза йол а еьжа, цох хьабиза аьха аьхьа кьаракь мел. Иол йохьа хана мийлине тлаьхьача, Семена йол ший я оал. Мийлине справка яьхьаргйолаш кьилхарвоалинт из. Семенас найцгара справка ех. Вьаллаше ца яла лархила справка лу Романа уьдешча шийна духха эьача сьесаг Иринах ца волаш, шийна из ялар чоагйа хала долашехьа а. Шоллагича дийнаха кьаракь менна вьехача Семена колхоза кладовщик Катъишванна карайохийт справка. Ихь доацача Катъишванс шийта кьоал ма де, юкьера боахам лораб беза аьлча, дьаьдох Романана ше вьехача Семенара тийшача балхаша хьабкьа справка. Совдоал колхозу ду кьоалаш да массад дала. Колхоза гьаьнарча участкьера йол йиьхьа аьнна, лоац гунаьх доац колхоза шофер Буьнов Пете.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Ла магац цун шой карарча справках доакхал а деш, Зернышкис, колхоза ларекача латтача Лисьянхис деш дола кьоалаш а цар леладу блеа гулакхаш а. Чоагйа юькьа да Романа ший йиш Зернышкиса волага Василега маьре яхар а.

Масса колхозника везаш вола Роман хадданза кьаракь мела волау, балхара дла а ваьнна, кхьчхьа даьваха а безам отт цун.

Колхоза партот Лалушкина массехкаца гьертгар Романа дагар дар ха, бакьда, Романас ший дагар дар дувцар. Роман иштта хуьцавалар новкьа долча, цун парте водаш тешал даьча Лалушкинас райкоме дьаьц Роман хуьцавалар баьхьан долаш шийга а колхозникаш а кьаьха гьалгйа.

Шийгара даьнна гьалат а гьалгйа кхьа длахо ла а ца могац, ше цлена, тешаме партиен воц хиларга хьабжа, мадара гулакхаш длаьдуча машенаца райкоме ваха аравол Роман. Новкьа дарц а даьнна йоккха хало лов Романа, бакьда, Роман райкоме хьалхалга длаьхача ше сагата хиларца, цхьабакьа кхьайола уьлаш ший кертачу ца хиларца, из халон шьелали йаьша а йаьше, длаьхоча райкоме.

Партес кхьеаьча, тешамерча партиен воц длаьдуча доладу шийтар даьнна гьалат а, шийгара хало а.

Романа тлехьарча кьамашло кьаьгта хьаьгойт кинофильма лакхьа идея — советски боаьхьаькхьа справка. Совдоал колхозу ду кьоалаш да массад дала. Колхоза гьаьнарча участкьера йол йиьхьа аьнна, лоац гунаьх доац колхоза шофер Буьнов Пете.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахьа енна справка баьнан долаш, хьама ала лоархилаш Роман.

Денгара-ди массас дала сов йоал Романара гьалгйа, «Фу дергда аз» йоах цун дего.

Уж дола хьамаш шийна ховьхьа, а ше харцахь